

Brussel, 11 februari 1994.

Mededeling D. 119

Betreft : Verduidelijking in verband met enkele problemen betreffende de reglementering van de levensverzekeringsactiviteit.

I. Probleem van de afzonderlijke fondsen.

De reglementering onderscheidt twee soorten verrichtingen die binnen het kader van de levensverzekeringsactiviteit vallen.

De eerste zijn niet aan beleggingsfondsen verbonden, maar maken de waarborg van een resultaat, dit wil zeggen van bepaald verzekerde prestaties, mogelijk .

De marge, die de voorzichtige technische grondslagen laat aan de verzekeraar, stelt hem in staat een winstdeling toe te staan maar eveneens, indien noodzakelijk, een gedeelte van deze marge toe te wijzen aan veiligheidsmaatregelen, wat het verbod om het even welke verbintenis met betrekking tot het toe te kennen bedrag of quotiteit en dus de toepassing van de bepalingen van artikel 33 § 2 van het Reglement Leven rechtvaardigt.

De tweede zijn aan beleggingsfondsen verbonden, de verbintenis slaat op een quotiteit van het verleende rendement en deze verbintenis is om vanzelfsprekende voorzichtigheidsoverwegingen onverenigbaar met die van een minimum financieel rendement, wat de bepalingen van artikel 66 § 5 rechtvaardigt.

Het cumuleren in eenzelfde verrichting van de waarborg van een technische rentevoet en het verbinden van het rendement van deze verrichting aan dat van het geheel of van een gedeelte van de dekkingswaarden van de onderneming is dus slechts mogelijk als dit rendement zijn karakter van winstdeling behoudt en wordt slechts verleend onder de uitdrukkelijke voorwaarde van de rendabiliteit van de verrichting.

Aangezien deze verrichting onder tak 21 ressorteert, moeten de beleggingen die het afzonderlijk fonds vormen, beantwoorden aan de bepalingen van artikel 10 van het algemeen reglement en dit fonds is op zichzelf slechts een staal van deze beleggingen, dat derhalve voldoende representatief moet zijn voor het geheel van de beleggingen die de tegenwaarde van de technische voorzieningen vormen.

Nochtans is het toegelaten dat :

- het staal slechts slaat op de beleggingen die uitgevoerd worden naar mate van de vestiging van de reserves van de betrokken contracten ;
- mogen uit het staal worden uitgesloten, beleggingen onder de vorm van hypothecaire kredieten op voorwaarde, vanzelfsprekend, dat de aan zo'n krediet toegevoegde contracten zelf uitgesloten werden van de categorie van contracten onderschreven in verband met het afzonderlijk fonds.

Onder deze voorbehouden heeft het staal dezelfde samenstelling, wat ook het type van de verrichtingen zij waaraan het toegewezen wordt.

Het is in elk geval van belang dat de inhoud van het staal zodanig is dat de bepalingen van artikel 33 § 1 nageleefd worden, wat impliceert dat geen enkele discriminatie inzake winstdeling mag bestaan tussen de contracten die verband houden met het staal en de andere contracten.

II. Probleem van de reductie-aanpassingen (artikel 31 § 1, 2de streepje).

Het Reglement Leven beperkt deze aanpassing tot de vermindering van het gedeelte van de innings toeslagen die het algemeen beheer van de contracten dekken.

Dit heeft tot gevolg dat van deze aanpassing moet worden uitgesloten :

- de toeslagen die de inningscommissielonen dekken ;
- de toeslagen die de andere inningskosten bij totale reductie dekken ;
- de toeslagen, zoals de forfaitaire toeslagen, die bij gedeeltelijke reductie geen vermindering ondergaan.

Met het oog hierop zouden de evenredige voeten van de reductie-aanpassingen de bedragen niet mogen overschrijden die in de buurt liggen van die die in het vroegere besluit van 05.07.1985 voorkwamen, en het feit voeten te gebruiken die aanzienlijk hoger liggen, zoals een of andere onderneming dit doet, is niet alleen wederrechtelijk maar laat toe de bepalingen van de artikelen 30 en 31 inzake de berekening van de voorzieningen en de theoretische afkoopwaarden te omzeilen.

De bedoelde ondernemingen worden dan ook verzocht aan de Controledienst een wijziging van hun technische nota voor te stellen. Bij gebrek hieraan, zal de gevraagde aanpassing als een vergoeding moeten worden beschouwd waarvan het beginsel in de polis moet worden vermeld en waarvan het bedrag duidelijk in het bijvoegsel over de reductie moet staan.

Het is vanzelfsprekend dat de bij artikel 6 van het Reglement Leven bedoelde tabel van de afkoopwaarden met het bedrag van deze vergoeding rekening dient te houden.

Bovendien, gelet op de doelstelling van deze aanpassing, zoals die in artikel 31 § 1 van het reglement-leven wordt vermeld, moet deze aanpassing in de voorzieningen worden opgenomen en naar mate van de vervaldagen van de onbetaalde premies en in functie van hun grootte worden verbruikt.

III. Berekening van de technische voorzieningen.

Er wordt herinnerd dat, krachtens artikel 21 van het Reglement Leven, de wijze van berekening van de wiskundige balansvoorzieningen moeten worden medegedeeld aan de Controledienst. In het bijzonder is dit het geval wanneer de voorzieningen hoger zijn dan de minimale voorzieningen voortvloeiend uit de bepalingen van artikel 30, waarbij de onderneming er onder meer toe gehouden is nl. de veiligheidstoelagen of de versterkte gebruikte technische grondslagen, alsook hun toepassingsmodaliteiten mede te delen.

IV. Probleem gesteld door artikel 61 van het Reglement Leven.

Er wordt herinnerd dat de loutere vermelding in het reglement van de groepsverzekering van de in voornoemd artikel 61 opgesomde elementen niet volstaat om elke betwisting bij overdracht van de groepsverzekering te vermijden.

De ondernemingen moeten dus de formules, die op een objectieve wijze toelaten de in dat geval te vragen vergoeding te bepalen, in de reglementen inlassen.

V. Aanpassingsvoorwaarden van de groepsverzekering.

De volgende vraag stelde zich : van wanneer zou voor de op datum van 01.01.1993 bestaande groepsverzekeringen de regel in verband met het verlies van het recht van de aangeslotene op patronale toelagen in geval van vrijwillig vertrek tijdens eerste vijf jaar van de aansluiting moeten worden opgeheven.

Er bestaat geen enkele twijfel dat elke wijziging van juridische aard van het groepsreglement de verplichting tot gevolg heeft om dit reglement aan alle bepalingen van het Reglement Leven aan te passen, zoals bijvoorbeeld het overschakelen van te bereiken doelen uitgedrukt in lijfrente op doelen uitgedrukt in kapitalen.

Dit is niet zo in geval van een eenvoudige tariefaanpassing, wat het akkoord van de verzekeringnemer niet vereist.

Er dient evenwel rekening te worden gehouden met het feit dat :

- de termijn tussen de indiensttreding en de datum van aansluiting toegelaten blijft voor de reglementen van het type "vastgestelde lasten" ;
- deze termijn toegelaten blijft voor de reglementen "te bereiken doel" voor zover hij niet ingaat tegen de bij artikel 50 § 3 van het Reglement Leven bedoelde regel van 30 jaar.

Het wordt in elk geval aanbevolen om de werkgevers voor te stellen dit beding naar aanleiding van de tariefaanpassing op te heffen.

VI. Verduidelijkingen omtrent van de collectieve en de individuele kapitalisatietechnieken.

Het onderscheid tussen de beide systemen volgt uit hun eigen begrippen zoals die in de definities nrs. 47 en 48 van bijlage 2 aan het Reglement Leven worden uitgedrukt en, onrechtstreeks, uit de omschrijving van de begrippen verworven prestaties en reserves (definities nrs. 51 en 52 van het Reglement Leven).

Vooreerst is het duidelijk dat, op grond van voornoemde definities, de verworven prestaties en reserves enkel verbonden zijn aan het bestaan van een recht van de begunstigde vanaf het ogenblik waarop de opeisbaarheidsvoorwaarden vermeld in die definities vervuld zijn. Tot op dat ogenblik gaat het om zuiver theoretische bedragen.

Bij de individuele kapitalisatie bestaat er tussen de opeisbare prestaties en de premies en reserves, die dienden om ze te vestigen, "een relatie die voor elke verrichting en voor elke verzekerde (aangeslotene) het gebruik van vastgestelde technische grondslagen inhoudt".

Dit betekent dat, door middel van de wetten in verband met kapitalisatie en in verband met verbruik zoals die in de technische grondslagen zijn vervat, de evolutie van de reserve vanaf de premiestorting of vanaf de toekenning van een winstdeling eenduidig tot de vaststelling van de prestatie op het einde van de verrichting leidt.

Hieruit volgt dat, naast de kennis van de technische grondslagen, het noodzakelijk is om de bedragen, vervaldata en aard (premies of toekenningen van winstdelingen) van de bestanddelen van de reserve terug te kunnen vinden en om dus in het bijzonder als het noodzakelijk is de prestatie te kunnen opsplitsen in zijn componenten die rechtstreeks uit de premies of winstdelingen voortvloeien.

Geheel in tegenstelling hiermee is bij de collectieve kapitalisatie de verbintenis van de werkgever het stijven van het financieringsfonds om de afhouding van de vervallen prestatie uit dit fonds, de storting van deze som aan de begunstigde of de omzetting van die in rente volgens de regels van de individuele kapitalisatie toe te laten.

De begrippen minimale reservering en onder meer in toepassing van de bepalingen van artikel 55 en volgende van het Reglement Leven ramings- of actualisatiegrondslagen zijn uitsluitend voorzichtige regels die de goede afloop van de verbintenissen toelaten of vergemakkelijken, maar die op generlei wijze het bedrag van de individuele prestaties bepalen.

Dit heeft tot gevolg dat men in deze prestaties niet een om het even welk deel afkomstig van de winstdeling kan bepalen.

Samengevat :

De prestaties bij leven voortspuitend uit een individuele kapitalisatie worden in prestaties gewaarborgd door het tarief en prestaties voortspuitend uit winstdelingen gesplitst, terwijl dat bij collectieve kapitalisatie die opsplitsing niet mogelijk is en er dus geen winstdeling kan worden verleend.

VII. Verdeling van de voordelen in een stelsel met vastgestelde lasten in de groepsverzekering.

Onder voorbehoud dat de stortingen die betrekking hebben op de verplichte patronale en de verplichte persoonlijke bijdragen niet de bij §§ 2 en 3 van artikel 1 van het koninklijk besluit van 20.09.1989 ter aanvulling van het koninklijk besluit van 4 maart 1965 ter uitvoering van het W.I.B. vastgestelde limieten overschrijden en dat de werkwijze geen antiselectie doet ontstaan, is het toegelaten de door de premies verzekerde voordelen te verdelen volgens diverse verhoudingen tussen de prestaties bij leven, de prestaties bij overlijden, of zelfs, de prestaties in geval van invaliditeit.

Deze verdeling gebeurt normaal gezien op grond van door het reglement vastgestelde familiale criteria, maar kan eveneens door de aangeslotene aangevraagde afwijkingen toelaten, altijd onder voorbehoud van de gevaren van antiselectie.

VIII. Oorlogsrisico's.

1° Algemene voorwaarden.

De Controledienst heeft vastgesteld dat de algemene voorwaarden van sommige polissen niet gelijkvormig waren met artikel 11 van het K.B. van 17 december 1992.

Inderdaad, maakt dit de mogelijkheid het oorlogsrisico te dekken niet meer ondergeschikt aan de voorwaarde dat de Controledienst vooraf de modaliteiten bepaald heeft.

Het legt eenvoudigweg op dat de verzekeringsvoorwaarden door de Controledienst toegelaten werden.

2° Het past de ondernemingen de algemene beginselen, die als leidraad ter zake moeten dienen, in herinnering te brengen.

Behalve voor de catastroferisico's, zoals dit het geval zou zijn voor het veralgemeend oorlogsrisico op het Belgisch grondgebied, moet het beginsel van de dekking, tegen of zonder bijpremie, van het risico, of van zijn uitsluiting, ingegeven worden door twee criteria :

1) dat van de antiselectie, verbonden aan het feit dat de geïnteresseerde zich verzekert omdat hij het risico zal lopen;

2) van de graad van deelname aan de vijandelijkheden ;

3° De Controledienst is van oordeel dat de onderneming, of zij het oorlogsrisico al dan niet dekt, haar verzekerden niet in de onwetendheid mag laten omtrent het al dan niet dekken van dit risico.

De verzekerden die de onderneming hun vertrek naar een land in staat van oorlog signaleren, zouden een antwoord moeten ontvangen binnen een redelijke termijn die niet meer dan 15 dagen zou mogen bedragen

De Controledienst vindt het eveneens normaal dat de ondernemingen hun beleid terzake kenbaar maken aan de potentiële kandidaat-kliënten, die ernaar vragen.

- 4° Wanneer een verzekerde bij het onderschrijven van een polis leven signaleert dat hij binnenkort op dienstreis in het buitenland zal worden gezonden waar een staat van oorlog heerst, is de onderneming, die het oorlogsrisico niet dekt op grond van haar algemene voorwaarden, ertoe gehouden dit uitdrukkelijk in de bijzondere voorwaarden te vermelden of de wachttijd te verduidelijken gedurende dewelke zij geen dekking verleent, of nog, er de dekkingsvoorwaarden van te vermelden.

Wat de militairen betreft, daar een groot deel van hen in aanmerking komen om op dienstreis naar het buitenland te worden gezonden, beveelt de Controledienst aan om stelselmatig bovengenoemde vermeldingen in de bijzondere voorwaarden of in een speciaal beding op te nemen.

- 5° Voor de geloofwaardigheid van de sector, is het wenselijk dat de ondernemingen blijk geven van een zekere continuïteit in het aanvaardingsbeleid m.b.t. de oorlogsrisico's.

- 6° Teneinde de ondernemingen bij de beoordeling van het oorlogsrisico behulpzaam te zijn, heeft het Ministerie van Landsverdediging ons zijn bedoeling te kennen gegeven om een classificatie van de diverse zendingsmogelijkheden in vreedstijd uit te werken die de militairen in het buitenland kunnen vervullen ingevolge van een regeringsbeslissing of een besluit van het Ministerie van Landsverdediging.

In toenemende rangorde van het risico, zijn de zendingen de volgende :

- *hulpverlening* : zending, doorgaans ongewapend, uitgevoerd door eenheden en bestemd om de behoeften van de bevolking te lenigen ;
- *observatieverbintenis* : door over het algemeen individuele en ongewapende militairen uitgeoefende zending met het oog op het controleren met toestemming van de betrokken partijen van het naleven van akkoorden, van conventies of van staakt-het-vuren;
- *verbintenis tot bescherming* : zending van strijdkrachten bestemd om personen te beschermen met het oog op het verzekeren van hun veiligheid en bewegingsvrijheid;
- *passieve gewapende verbintenis* : zending van strijdkrachten bestemd om de orde of de vrede te handhaven, om de naleving van de akkoorden of van de conventies te waarborgen en om het uitbreken van conflicten te vermijden;
- *actief gewapende verbintenis* : zending van de strijdkrachten bestemd om het geweld te controleren of om een staakt-het-vuren op te leggen desnoods door geweld of het gebruik van wapens.

De ondernemingen kunnen zich bij het opstellen van de bijzondere en speciale voorwaarden betreffende het oorlogsrisico door deze classificatie laten leiden.

Het Ministerie van Landsverdediging zal vóór elke zending de categorie waartoe zij behoort, bekendmaken.

- 7° Het is natuurlijk niet uitgesloten dat een onderneming een bijpremie vraagt aan elke verzekerde die, op grond van de militaire of enig andere formatie waartoe hij behoort, zeer waarschijnlijk onder een van bij voorgaand punt 6° bedoelde risico's zal vallen, waarbij deze aanvangsbijpremie een betere compensatie en dus een grotere dekkingsmogelijkheid van deze risico's toelaat.

- 8° De ondernemingen worden verzocht om :

- a) aan de Controledienst telkens mede te delen de modaliteiten inzake dekking of uitsluiting van diverse oorlogsrisico's alsook de modaliteiten van de bijzondere voorwaarden, die zij zinnens zijn te gebruiken rekening houdend met namelijk de voormelde punten en de bepalingen van artikel 9 van de wet van 25 juni 1992 op de landverzekeringsovereenkomst ;
- b) in voorkomend geval, de algemene voorwaarden conform voornoemd punt 1° te wijzigen.

IX. Tariefaanpassing van de contracten wanneer de toepassing van de nieuwe technische grondslagen aanleiding geeft tot mindere prestaties dan deze die voordien verzekerd waren.

Verschillende ondernemingen stelden zich vragen over de toepassing van artikel 86, § 3, 3de lid, van het Reglement Leven.

Ofschoon er geen enkele twijfel over de minimale waarborg van de verzekerde prestaties kan bestaan, wat gebeurt er op het vlak van de evolutie van de theoretische afkoopwaarde W_t en de afkoop- en reductiewaarden die er uit voortvloeien?

Het behoud van de vroegere technische grondslagen aanleiding gevende tot verwickelingen in het beheer en tot onzekerheden van zodra dat het om het even welke wijziging (verhoging, omvorming, ...) aan het contract wordt aangebracht, zou een oplossing, die strookt met de bepalingen van voormeld artikel 86, de volgende zijn :

- 1) De toekomstige winstdelingen zijn gelijk of lager dan het deel van de bijkomende reductiepremie ten laste genomen door de onderneming :
 - a) Bij afkoop van het contract :

In dit geval wordt de bijkomende reductiepremie ten laste genomen door de onderneming tot de afkoopdatum, wat theoretische afkoopwaarden oplevert die praktisch gelijk zijn aan deze berekend volgens de vroegere grondslagen.
 - b) Bij reductie van het contract

Een bijkomende reductiepremie bestemd om het verschil, dat voortvloeit uit de actuele inventariswaarden*, te delgen, wordt jaarlijks verleend tot op de eindvervaldag van het contract of tot zijn voortijdige uitdoving door afkoop.
- 2) De toekomstige winstdelingen toegepast op de volgens de nieuwe grondslagen berekende theoretische afkoopwaarde zonder aanpassing van de premiereductie zijn hoger dan die. In dit geval wordt het verschil tussen die twee elementen toegekend aan het contract. Nochtans vanaf het ogenblik dat het bekomen resultaat prestaties oplevert die lager zijn dan die die zouden voortvloeien uit de toekenning van de volledige winstdeling aan de theoretische afkoopwaarde berekend zonder aanpassing en volgens de nieuwe grondslagen, wordt het contract definitief aangepast en verdwijnen de premie-aanpassingen van punt 1 verder.

Deze oplossing is gesteund op het in voormeld artikel 86 vermelde beginsel en dit heeft juist tot doel om, na aanpassing aan de nieuwe grondslagen, afkoop- en reductiewaarden te bekomen die ten minste van dezelfde orde van grootheid als de vroegere zijn.

* Zie definitie nr. 15 uit de bijlage 2 aan het Reglement Leven

Een technische nota met de toepasselijke formules werd hierbij gevoegd.

J.-M. DELPORTE,
Voorzitter.

**Bijlage aan de Mededeling D.119 en de aanvullende
technische nota met betrekking tot punt 47 van het Vademecum.**

De begrippen zijn die van het vademecum, waar :

s duidt op het tijdstip van de aanpassing

s' duidt op het tijdstip van de afkoop of van de reductie met $s' > s$

C_{s-0} is de nominale prestatie voor aanpassing

C_{s+0} is de *theoretische* nominale prestatie na aanpassing in het geval waar :

$$C_{s+0} < C_{s-0}$$

Men heeft
$$W_{s-0} = C_{s-0} \cdot P_{s-0} - \hat{\pi}_{s-0} \cdot a_{s-0}$$

$$W_{s+0} = C_{s+0} \cdot P_{s+0} - \hat{\pi}_{s+0} \cdot a_{s+0}$$

Waarbij
$$\Delta \hat{\pi} \cdot a_{s+0} = (C_{s-0} - C_{s+0}) \cdot P_{s+0} - (\hat{\pi}_{s-0} - \hat{\pi}_{s+0}) \cdot a_{s+0}$$

$$\delta \hat{\pi} \cdot a_{s+0} = (C_{s-0}^u - C_{s+0}^u) \cdot P_{s+0}$$

$$C_{s'-0}^b = \text{Nominale prestatie gevestigd door winstdelingen toegekend tussen s en s'}$$

De in punt IX van deze mededeling beschreven regels luiden als volgt :

1) Bij afkoop:

De in aanmerking te nemen theoretische afkoopwaarde is het maximum tussen

$$W_{s'-0,1} \text{ en } W_{s'-0,2} \text{ waarbij : } W_{s'-0,1} = C_{s-0} \cdot P_{s'-0} - (\hat{\pi}_{s+0} + \Delta \hat{\pi}) \cdot a_{s'-0} \text{ en}$$

$$W_{s'-0,2} = W_{s'-0}^r \text{ voortkomend uit de toepassing van artikel 31 van het Reglement}$$

$$\text{Leven en van de formule (6) van het vademecum met } C_{s'-0} = C_{s+0} + C_{s'-0}^b.$$

2) Bij reductie

De in aanmerking te nemen gevestigde prestatie is het maximum tussen

$$C_{s'-0,1}^u = \frac{W_{s'-0,1} + \delta \pi \cdot a_{s'-0}}{P_{s'-0}} \text{ en } C_{s'-0,2}^u = \frac{W_{s'-0}^r}{P_{s'-0}}.$$

Zowel bij afkoop als bij reductie, houden de waarden $W_{s'-0,1}$ en $C_{s'-0,1}^u$ definitief op van toepassing te zijn vanaf het ogenblik :

a) $C_{s'-0} > C_{s-0}$, of,

b) een of andere wijziging werd aan de verrichting andere dan een afkoop of een totale reductie gebracht.